

Dukovanští energetici 29. dubna 1987 poprvé zavezli palivo do posledního čtvrtého bloku Jaderné elektrárny Dukovany a o měsíc později v něm spustili první řízenou štěpnou reakci.

Od té doby obě turbosoustrojí čtvrtého výrobního bloku, která od energetiků dostala jména Gerda a Marta, vyrobila 119 640 214 MWh čisté bezemisní energie, která by vystačila všem českým domácnostem na sedm let.

První zavezení paliva do reaktoru je jedním z klíčových momentů při uvádění každého nového bloku do provozu – začíná tím fyzikální spouštění. Předchází mu celá řada náročných a detailních zkoušek a testů veškerého výrobního zařízení. S tímto okamžikem také vstupují na „výrobní scénu“ reaktoroví fyzici elektrárny, kteří odpovídají nejen za plánování vsázek, za rozložení paliva v aktivní zóně, neutronově fyzikální výpočty, ale také za správu a evidenci čerstvého i použitého jaderného paliva. „Z pohledu fyzika představuje zavážka paliva něco jako zásnuby a zahájí těšení se na svatební noc a její vyvrcholení dosažením kritického stavu.“, říká s úsměvem bývalý jaderný fyzik a vedoucí odboru reaktorové fyziky elektrárny Michal Borovička. Postup pro jeho dosažení má vždy jasný řád. „Začínali jsme vytažením všech regulačních kazet na horní koncový vypínač a návratem kazet 6. skupiny na 150 cm, při níž probíhalo snižování koncentrace kyseliny borité. Následovalo několikahodinové postupné ředění primárního okruhu čistým kondenzátem, abychom dali podkritickému násobení dostatek času se projevit.“, vzpomíná Michal Borovička na neopakovatelné chvíle prvního spuštění řízené štěpné reakce a dosažení tzv. minimálního kontrolovaného výkonu čtvrtého bloku.

První přifázování 4. bloku k přenosové síti energetici úspěšně provedli 11. června 1987 a za necelý měsíc dosáhli 100% výkonu. Za další dva týdny, 19. července, zahájili jeho půlroční zkušební provoz. „Tempo výstavby dukovanské elektrárny a zejména její uvádění do provozu

patří dodnes mezi významné úspěchy české energetiky. Jen v roce 1986 byly do zkušebního provozu uvedeny hned dva dukovanské bloky. Takového úspěchu se i dnes ve světě dosahuje jen velmi zřídka," hodnotí spouštění první jaderné elektrárny u nás Roman Havlín, ředitel Jaderné elektrárny Dukovany.

Výměna paliva probíhá u každého z dukovanských bloků zhruba jednou do roka a energetici při ní mění část použitého paliva za čerstvé.

Jiří Bezděk